

Studia Biblica Slovaca

Ročník 1

2009

Číslo 1

Offprint

Katolícke biblické dielo

Studia Biblica Slovaca je časopis zameraný na skúmanie Svätého písma Starého a Nového zákona predovšetkým zo stránky filologickej, historickej, exegetickej a teologickej.

Vydáva Katolícke biblické dielo, Svit, s cirkevným schválením.

Imprimatur: Mons. František Tondra, spišský diecézny biskup, č. 1-06 zo dňa 3. 1. 2006

Nihil obstat: Anton Tyrol

Šéfredaktor: Blažej ŠTRBA (Badín)

Redakčná rada: Jaroslav BROŽ (Praha, CZ) - Peter DUBOVSKÝ SJ (Roma, I) - Pavol FARKAŠ (Nitra) - Peter FEDOR (Prešov) - Juraj Feník (Drienov) - Sr. Júlia Daniela ISKROVÁ (Ružomberok) - Róbert JÁGER (Prešov) - Jozef JANČOVIČ (Bratislava) - Róbert LAPKO (Košice) - Milan SOVA (Bratislava) - Peter ŠOLTĚS (Oestrich-Winkel, D) - Jozef TIŇO (Bratislava) - František TRSTENSKÝ (Spišské Podhradie) - Pavol VILHAN (Roma, I) - Sr. Gabriela Ivana VLKOVÁ (Olomouc, CZ)

Za lektorovanie všetkých článkov zodpovedá redakčná rada.

Jazyková úprava: Elena Slaná

Zalamovanie: redakcia

Na príprave publikácie sa podieľali aj Mária Mihulcová, Zuzana Škrinárová, Martin Kňazek

Príspevky v slovenčine alebo češtine, alebo knihy na recenziu prosíme adresovať na jednu z adries:

Redakcia *Studia Biblica Slovaca*, Blažej Štrba, Banská 28, 976 32 Badín (Slovakia), tel.: (00421) 048/418 22 42, fax: (+421) 048/418 22 08, studiabiblica@xaver.sk, www.biblica.sk,

František Trstenský, Teologický inštitút, Spišská Kapitula 6, 053 04 Spišské Podhradie (Slovakia), tel.: (00421) 053/419 41 80, f.trstensky@centrum.sk.

Príspevky sa požadujú tak v elektronickej podobe (disketou alebo pripojeným dokumentom e-mailu, podľa možnosti v Microsoft Word formáte s typom písma Times New Roman), ako aj vo vytlačenej forme (A4, riadkovanie 1,5). Ak sú používané iné typy písma pre hebrejštinu a gréčtinu ako v BibleWorks, tak upresniť aké. Príspevok typu článok alebo poznámka musí byť doplnený zhrnutím nie dlhším ako 150 slov, jeho anglickou verzou a zoznamom bibliografie. Nevyžiadané exempláre sa späť neposielajú. Redakcia si vyhradzuje právo na jazykovú a štylistickú úpravu prijatých príspevkov.

Objednávku posielajte na Katolícke biblické dielo alebo na adresu redakcie.

Bankové konto: 400827 4864, IBAN: SK28 7500 0000 0040 0827 4864.

Články časopisu sú abstrahované v troch svetových periodikách: *Old Testament Abstracts* ISSN 0364-8591, *New Testament Abstracts* ISSN 0028-6877 a *Elenchus of Biblica*.

Studia Biblica Slovaca

© 2009 by Katolícke biblické dielo, Svit

Katolícke biblické dielo, Jilemnického 32/A, 059 21 Svit (Slovakia), www.kbd.sk

Tlač: Publica, publica@centrum.sk

Printed in Slovakia

ISSN 1338-0141

Spirituálna aktualizácia Pavlovho posolstva

Anton Tyrol

Svätý Otec Benedikt XVI. opäť príjemne prekvapil svet, keď vyhlásil jubilejný Rok svätého apoštola Pavla, ktorý sa slávil od 28. júna 2008 do 29. júna 2009. Toto vyhlásenie sa uskutočnilo už skôr, asi rok pred uvedeným dátumom, aby bolo možné pripraviť určité projekty a po skončení jubilea 29. júna 2009 ešte doznievajú projekty, budú vychádzať publikácie a rozličné bilancie či hodnotenia. Takýto veľkorysý rozvrh nám ukazuje, že sláveniu svätopavlovského jubilea bol prikladaný veľký význam. V každom prípade je záver Roka apoštola Pavla už za nami a my môžeme v určitom zmysle bilancovať a pokúsiť sa vysloviť to, čo sme si v svojich myšliach a srdciach zhromaždili počas jeho prežívania a aktívneho zasadenia sa za jeho živé prežívanie spolu s našimi veriacimi.

Práve tohto faktu sa týka prvá poznámka: ak sme celý Rok svätého Pavla prežívali celkom konkrétne a cieľavedome v svojom osobnom duchovnom živote, prípadne spolu s veriacimi v kostole či v nejakom užšom spoločenstve, tak sme celkom isto nadobudli nový a osobný vzťah k Pavlovej osobnosti, k jeho teológii, morálke a duchovnému životu, ako aj k spôsobu jeho metód apoštolátu a vôbec službe Božiemu kráľovstvu.

Počas tohto jubilea svätého Pavla sme mali niekoľko možností prežívať tento rok v určitej línii: v prvom rade to boli možnosti získať plnomocné odpustky a sledovanie katechézy Svätého Otca Benedikta XVI., ktorý v čase od 2. júla 2008 až do 4. februára 2009 venoval sv. Pavlovi 20 generálnych audiencií, slovenskí verbisti pripravili sériu siedmich krátkych filmov o sv. Pavlovi, diecézni biskupi poslali svoje pastierske listy, objavili sa viaceré plagáty s odporúčanými návodmi a s adresami množstva web-stránok, na ktorých bolo možné nájsť rozličné materiály k tomuto roku, viaceré farnosti zorganizovali sériu mesačných prednášok, na ktoré si pozývali prednášať rozličných ľudí. Bude veľmi dobre, ak sa o týchto skúsenostiach objavia aj určité sumarizačné správy, ako sa na rozličných miestach prežíval tento mimoriadny rok. Rádio LUMEN v bohatej miere vysielalo rozličné relácie zamerané na poznávanie Apoštola národov.

Výsledky či ovocie prežívania svätópavlovského jubilea by sme mohli vyjadriť v niekoľkých okruhoch:

1. v prvom rade je to historicko-kultúrne pozadie života a životopisné údaje o Pavlovi,
2. významné je Pavlovo putovanie po misijných cestách,
3. veľmi dôležité je naše chápanie Pavlovho osvietenia pred Damaskom, pretože ono tvorí (aj keď nie výlučný) základ Pavlovej teológie,
4. významná je Pavlova teológia,
5. veľmi dôležitý je Pavlov profil duchovného života, ústredným bodom je Pavlova sloboda.

Uvedené body vlastne predstavujú schému tejto úvahy. Pozrime sa teraz na jej jednotlivé body a pokúsme sa v nich objaviť konkrétne stimuly pre náš duchovný život.

1. Kultúrno-historické pozadie života a životopisné údaje o sv. Pavlovi

Pre život, rozhľad a činnosť apoštola Pavla mal rímsky systém administratívy, kultúry, reči, filozofie a azda aj náboženstva obrovský význam: Pavol bol príslušníkom národnostnej a v istom zmysle aj náboženskej menšiny, navyše: narodil sa v diaspóre, to mu však umožňovalo už od detstva sa zoznamovať s globálnym svetom kultúry, politiky, jazyka, životných štýlov a z toho vyplývajúcich možností, ktoré Pavol v svojom živote plne využil. Židovské obyvateľstvo v čase života apoštola Pavla tvorilo podľa Benedikta XVI. približne 10% celkového obyvateľstva Rímskej ríše a v Ríme to mohlo byť okolo 3% obyvateľov mesta.¹ Nemecký autor Jozef Holzner uvádza 7% „diaspórových“ Židov v Rímskej ríši,² čo by sa mohlo dobre zhodovať s údajom Benedikta XVI. z audiencie 2. júla 2008.

Zaujímavou otázkou je pôvod rímskeho občianstva sv. Pavla. Možností jeho nadobudnutia bolo iste viac, jeho získanie prichádza do úvahy

¹ Porov. BENEDIKT XVI. *San Paolo. I: Ambiente religioso e culturale*. Generálna audiencia 2. júla 2008. Dostupné na: http://www.vatican.va/holy_father/benedict_xvi/audiences/2008/documents/hf_ben-xvi_aud_20080702_it.html. 18.9.2008

² HOLZNER, J.: *Svätý Pavol*, Trnava : SSV, 1945, 499.

pravdepodobne pri prepustení jeho rodičov z otroctva alebo kúpou tohto občianstva zo strany rodičov, najviac však to, že mesto Tarsus ako také malo mnohé privilégia. Preto aj rímske občianstvo jeho obyvateľov sa mohlo vzťahovať aj na Pavlových rodičov. Pavol sa totiž „v tomto občianstve“ už narodil (porov. Sk 22,28). Rímsky politik a vojvoda Marcus Antonius (83-30 pred Kr.) vyhlásil mesto Tarsus za slobodné mesto a jeho obyvateľom udelil rímske občianstvo, v Tarze sa začal vzťah Marca Antonia a Kleopatry (prvý raz sa stretli v Tarze r. 41 pred Kr.³). Toto mesto chránil aj cisár Augustus (63 pred Kr. – 14 po Kr.) kvôli tomu, že odtiaľ pochádzal jeho vychovávateľ Atenodoros, ktorý u cisára vymohol oslobodenie obyvateľov Tarzu od daní. V Tarze zomrel cisár Julianus. Mesto má dnes okolo 160 tisíc obyvateľov.⁴

Rímskym občianstvom sa potom dá vysvetliť jeho mučenícka smrť s'atím, a nie napr. ukrižovaním, ako v prípade sv. Petra. V súvislosti s tým sa tiež možno pýtať, prečo sa Pavol ako rímsky občan neohradil proti väzneniu vo Filipách a proti bičovaniu hneď (porov. Sk 16,37), ale až keď bolo po všetkom... Tu je možné odpovedať, že Pavol aj so Sílasom prakticky dobrovoľne podstúpili túto nespravodlivosť, aby tak mohli získať jednak pred Bohom a jednak aj pred verejnosťou isté zásluhy pre tamojšiu komunitu kresťanov, ktorú vo Filipách založili na svojej druhej misijnej ceste.

V súvislosti s Pavlom možno brať do úvahy aj vtedajšiu filozofiu. Z filozofických prúdov bol vtedy najvplyvnejší stoicizmus, ktorý hlásal, že vesmíru vládne logos, čiže svetový poriadok alebo svetový zákon. Človek tento poriadok nemôže zmeniť, preto ho má múdro prijať. Človek môže byť blažený, ak bude žiť v súlade s prírodou, čnostne a rozumne a ak ovládne svoje vášne. Stoicizmus chápal svet ako jedno univerzum, ako harmonický korpus, v ktorom bol veľký priestor na uznávanie rovnosti muža a ženy, na akceptovanie tézy rovnosti ľudí bez rozdielu rás či sociálnych tried a iných skupín a pod. Tieto tézy sa v bohatej miere vyskytujú u Pavla, napr. v jeho texte Flp 4,8: „Napokon, bratia, myslite na všetko, čo je pravdivé, čo je cudné, čo je spravodlivé, čo je mravne čisté, čo je milé a čo má dobrú povesť, čo je čnostné a chválitebné!“ Na tomto citáte vidíme, že Pavol sa síce stotožnil so stoickou

³ BENEDIKT XVI. *San Paolo. II. La vita di San Paolo prima e dopo Damasco*. Generálna audiencia

http://www.vatican.va/holy_father/benedict_xvi/audiences/2008/documents/hf_be_n-xvi_aud_20080827_it.html. 24.9.2008

⁴ Porov. www.wikipedia.org/Tarsus. 18.9.2008.

filozofiou, ale súčasne ju prevýšil o personálny rozmer. Môžeme si to všimnúť napr. na tom, ako Pavol obrátil (= prevýšil) stoickú filozofickú myšlienku. Citujme stoického filozofa Senecu: *Boh je blízko teba, je s tebou, je v tebe* (Listy Luciliovi, 41,1). Pavol však, keď sa ocitol v kruhu epikurejských a stoických filozofov na Areopágu, vyslovil, zrejme parafrázujúc Senecu: „Boh, ktorý stvoril svet a všetko, čo je v ňom, pretože je Pánom neba i zeme, nebýva v chrámoch zhotovených rukou... Lebo v ňom žijeme, hýbeme sa a sme, ako to aj niektorí z vašich básnikov povedali: Veď aj jeho pokolenie sme.“ (Sk 17,24.28).⁵ Aj spomínanú stoickú zásadu rovnosti muža a ženy možno vidieť v pozadí Pavlom hlásanej tézy: „Už niet Žida ani Gréka, niet otroka ani slobodného, niet muža a ženy, lebo vy všetci ste jeden v Kristovi Ježišovi“ (Gal 3,28). Obidve Pavlove vyjadrenia nám plasticky znázorňujú Pavlov spôsob myslenia, ktorý čerpal z aktuálnej filozofie, pričom zároveň vytváral svoju filozofiu obohatenú o kresťanský rozmer. Súčasne však ako pravdepodobné je aj to, že Pavol svoje vyjadrenia koncipoval aj na základoch svojej židovskej náboženskej formácie. Totiž každý žid sa každé ráno modlil modlitbu: „Bud' požehnaný, Pane, za to, že si ma stvoril ako žida, nie pohana, ako slobodného človeka, nie otroka, ako muža, nie ženu.“ Po skúsenosti v Damasku však hovorí, že už niet ani žida, ani pohana, ani slobodného, ani otroka, ani muža, ani ženy, ale všetko vo všetkom je Kristus...⁶

Zo životopisných údajov ešte spomeňme údaj, ktorý nám zachoval sv. Hieronym, ktorý v svojom diele *De viris illustris* uvádza, že Pavlovi rodičia pochádzali z okolia galilejského mesta Giskala⁷ a Rimania ich vyhnali do Malej Ázie. Táto tradícia tvrdí, že aj Pavol sa *údajne* narodil v Galilei. Iné mienky uvažujú o odchode Pavlových rodičov alebo prarodičov do Malej Ázie už v čase príchodu Rimanov do Júdska a Galiley r. 63 pred Kr.⁸ Vidíme teda, že

⁵ Porov. BENEDIKT XVI. *San Paolo. I: Ambiente religioso e culturale*. http://www.vatican.va/holy_father/benedict_xvi/audiences/2008/documents/hf_ben-xvi_aud_20080702_it.html. 18.9.2008.

⁶ Porov. MANNS, F.: *Pavol z Tarzu osvietený Kristom*. In: *Studia Biblica Slovaca* 2008, Svit : KBD 2009, 74-75.

⁷ Podobný názor uvádza aj E. Alliaia v svojej prezentácii Pamätné miesta na sv. Pavla v Svätej zemi. Porov. www.kbd.sk/

⁸ Porov. GNILKA, J.: *Paulus von Tarsus. Zeuge und Apostel*, Herder Freiburg i.B. 1996, 24.

ani v Hieronymových časoch nebolo zrejme možné presne zistiť Pavlov pôvod a aj Hieronym tu uvádza správy o Giskale len ako „údajné“.

2. Pavlovo putovanie na misijných cestách

Pavlov život sa zvyčajne kladie do rámca jeho troch, resp. štyroch misijných ciest, ku ktorým sa pridáva alebo spomína plánovaná cesta do Španielska (63-64) po vyslobodení z prvého rímskeho väzenia a potom ešte pravdepodobná alebo podľa tradície istá cesta do Efezu a na Krétu (65-67), kde ustanovil za biskupov svojich spolupracovníkov Timoteja a Títa.⁹ Veľmi dobrým materiálom dokumentujúcim Pavlovo putovanie po misijných cestách je dokument vydaný na CD-nosičoch s názvom „Pavol z Tarzu do sveta“. Ide o sedem tridsaťminútových filmov od režiséra Alberta Castellaniho, ktoré dabovali slovenskí otcovia verbisti.¹⁰ Táto séria filmov sa stala dobrým nástrojom popularizácie sv. Pavla a študijným materiálom dokumentujúcim dnešné pamiatky námorných trás a pozemných ciest svätého Pavla s evanjeliom Ježiša Krista.

V spomínanej sérii filmov sa hovorí, že Pavol na svojich troch misijných cestách prešiel okolo 5 tisíc kilometrov. Niektorí sú toho názoru, že ich bolo oveľa viac. Ak to však porovnáme s vtedajšími podmienkami cestovania aj s ich misijným účelom, vychádza nám z toho naozaj obdivuhodný výkon tohto misijného génia a veľkého svätca, ktorý sa zrejme navždy stal kritériom a normou pre každý apoštolát: misijný, biblický, liturgický... Pavla viedla na misijné cesty láska ku Kristovi a k ľuďom. Spomínam to preto, že som toho názoru, že dnes potrebujeme práve pavlovskú apoštolú horlivosť a systematickú prácu v našich farnostiach a školách. V troch - piatich minútach homílií denne príliš redukuje našu službu šírenia evanjelia v dnešnom svete. Potrebná je teda oveľa intenzívnejšia angažovanosť za túto vec. Zvlášť je to aktuálne dnes, keď nám treba začať novú evanjelizáciu tých, ktorí kedysi verili, ale dnes sa ich viera nebezpečne zredukovala na minimum.

⁹ Porov. HERIBAN, J.: *Apoštol Pavol a jeho listy*. In: *Sväté písmo Starého i Nového zákona*, Trnava : SSV, 1996, 2360.

¹⁰ CASTELLANI, A.: *Pavol z Tarzu do sveta. 7 dokumentárnych filmov*, Paoline 2007. (Konzultácia: Romano Penna, Lateránska univerzita; Komentár: Giacomo Perego; slov. preklad: SVD Nitra).

Apoštol národov nás v tomto smere učí ešte jednému princípu: Pavol vyhľadával veriaciach. Neváhal precestovať veľké vzdialenosti, aby získal veriaciach, a to v tých najväčších centrách, pričom nikdy nehľadel na počty veriaciach ani sa k tejto problematike nevracal. Na čom mu však podstatne záležalo, bola jednota kresťanov a ich život s Kristom. Jeho misijná horlivosť bola sprevádzaná mnohými námahami najrozličnejšieho druhu, ako nás o tom informuje v Druhom liste Korint'anom (4,8-11):

⁸ Zo všetkých strán nás sužujú, ale nie sme stiesnení; sme bezradní, ale nepoddávame sa; ⁹ prenasledujú nás, ale nie sme opustení; zrážajú nás, ale nehynieme. ¹⁰ Stále nosíme na tele Ježišovo umieranie, aby sa na našom tele zjavil aj Ježišov život. ¹¹ A tak kým žijeme, ustavične sa vydávame na smrť pre Ježiša, aby sa aj Ježišov život zjavil na našom smrteľnom tele.

Podobný výpočet ťažkostí, ktoré sú vlastne Pavlovou ozdobou, nájdeme v 2Kor 11,23-28.¹¹

3. Pavlovo osvietenie pred Damaskom

V našom sumarizačnom pohľade na apoštola Pavla možno zrejme jednoznačne tvrdiť, že rozhodujúcou udalosťou na jeho životnej ceste bola udalosť pred Damaskom. Text Sk 9,1-9 je veľmi precízny, s mnohými detailmi a zrejme cieľavedome zostavený. Jeho štruktúra nám ukazuje, že Pavol smeroval do Damasku, aby odtiaľ priviedol kresťanov s putami na rukách do Jeruzalema, aby ich tam židia súdili. Po tom, čo sa však stretol s Ježišom, on sám musel podať svoje ruky sprievodcom, ktorí ho zaviedli do mesta, aby tam prijal krst a stal sa Kristovým apoštolom. Boli to však ruky podané samotnému Kristovi, ktorý ich použil obdivuhodným spôsobom, ktorý nemôže nechať nikoho z nás v pasivite, naopak, vyvoláva v nás túžbu aspoň trochu sa Pavlovi podobat'.

Bolo to stretnutie, ktoré máme v Písme opísané na viacerých miestach, v Skutkoch dokonca až trikrát (Sk 9 /vlastná správa/; 22 /pred Židmi/; 26 /pred

¹¹ Pri príležitosti Roku sv. Pavla bola vydaná publikácia, ktorá podrobnejšie analyzuje práve Druhý list Korint'anom; ŠTRBA, B. (zost.): *Témy z Druhého listu Korint'anom*, Badín : Kňazský seminár sv.Františka Xaverského, 2009.

pohanmi/) a na mnohých miestach v Pavlových listoch sú naň narážky. Lukáš podáva túto správu s mnohými detailmi, pričom podstatu tvorí dotyk vzkrieseného Ježiša Krista Pavlovho vnútra, čo od základu zmenilo Pavlov život. Pavol sám hovorí o videní a osvietení, ktoré preňho znamenalo povolanie za apoštola a Pavol to potom razantne obhajoval (Gal 1,15-16; 1Kor 1,1; 2Kor 1,1...).¹²

Dôsledkom Pavlovho osvietenia pri Damasku bola úplná zmena hodnôt. On sám v Liste Filipanom (3,7-10) uvádza, že to, čo mu bolo ziskom, pokladá teraz za stratu. „A vôbec všetko pokladám za stratu pre vznešenosť poznania Krista Ježiša, môjho Pána. Preň som všetko stratil a pokladám za odpadky, aby som získal Krista...“

4. Pavlova teológia

Teológia apoštola Pavla je azda najbohatšou kapitolou vo všetkých komplexných dielach o Apoštolovi národov. Možno je to tak preto, že Pavlova teológia nie je z jeho strany systematicky spracovaná. Pavol v svojich listoch nepodáva úplný prehľad všetkých teologických tém; a tie, ktoré preberá, podáva „za pochodu“, teda rieši ich v určitom postupe a podáva ich ihneď v aplikácii na prax duchovného života človeka. Ústrednou teologickou témou v jeho listoch je kristológia a soteriológia, pričom on túto tému ihneď premieta na človeka, a tak dostáva výsledok v otázke ospravedlivenia človeka na základe viery pre zásluhy Ježiša Krista.

Ak hľadáme u Pavla základné teologické východisko, domnievam sa, že ho s istotou môžeme nájsť práve v damašskom osvietení. Pavol tu počul Ježišov hlas: „Šavol, Šavol, prečo ma prenasleduješ?“ (Sk 9,4) Pavol v tejto vete zrejme pochopil, že Ježiš sa stotožňuje s tými, ktorých on prenasledoval a na základe toho potom rozvinul teológiu Cirkvi ako tajomného Kristovho tela. Pavol porozumel, že tak ako Ježiš Kristus je len jeden a ten je duchovne spojený so všetkými, tak aj Cirkev je jedna jediná. Nemôžu byť teda dve či viaceré cirkvi nejakým federatívnym spôsobom postavené vedľa seba. Ukázal to aj svojím osobným postojom, keď na svojej koži zažil odstup kresťanov, ktorí mu spočiatku neverili a z Jeruzalema ho poslali preč, len aby nevyvolával

¹² RATZINGER, J.; BENEDIKT XVI.: *Pavol, Apoštol národov*. Trnava : SSV, 2008, 18-19.

nepokoj (porov. Sk 9,30-31). Pavol vtedy ani na okamih nemyslel na založenie nejakej svojej cirkvi podľa svojich predstáv a pod. Takže nasledoval niekoľkoročný pobyt v Tarze, až prišiel jeho deň, keď ho vyhládal Barnabáš a pozval ho do misií v Antiochii Sýrskej (porov. Sk 11,25-26). To je aj pre nás dnes veľmi významné. Ide o to, aby sme v osobe farára, biskupa či pápeža videli nielen osobu s ľudskými vlastnosťami, ale predovšetkým princíp jednoty a princíp, cez ktorý sa k nám dostáva Boží život milosti, ktorý nám oni sprostredkujú.

5. Pavlov profil duchovného života a jeho sloboda

Už sme konštatovali, že Pavlova teológia nepredstavuje systém uhladených traktátov na spôsob systematických doktrinálnych tém, ale je to predovšetkým riešenie nejakého pre Pavla aktuálneho problému, ktorý Pavol podáva akoby „za pochodu“ a ihneď ho aplikuje na okolnosti, v ktorých sa ocitol on alebo jeho komunity.

Ak porovnáваме svoj duchovný život s Pavlom, môže nás preniknúť úžas nad tým, ako Pavol dokázal žiť zo svojej viery a z tej skúsenosti, ktorej sa mu pri Damasku dostalo. Fascinujú nás také Pavlove vyjadrenia, ako: „Veď pre mňa žiť je Kristus a zomrieť zisk“ (Flp 1,21) alebo: „Viem, komu som uveril a som presvedčený...“ (2Tim 1,12), alebo aj ďalšie vyjadrenia, v ktorých nás Pavol presvedča o tom, že tak ideálne šiel životom až k jeho vrcholu v najvyššom svedectve mučeníckou smrťou. Nám sa to môže zdať až nedosiahnuteľné. Nie je to však celkom tak. Do istej miery sa môžeme Pavlovi priblížiť; totiž Pavlov svet je nám bližší, než si myslíme.

Pozrime sa na jeden príklad z Pavlových listov. V Liste Rimanom sa nachádza miesto, v ktorom sa Pavol sťažuje na svoje slabosti:

...nerobím to, čo chcem, ale robím to, čo nenávidím... nerobím dobro, ktoré chcem, ale robím zlo, ktoré nechcem... Podľa vnútorného človeka s radosťou súhlasím s Božím zákonom, ale vo svojich údoch pozorujem iný zákon, ktorý odporuje zákonu mojej mysle a robí ma zajatcom zákona hriechu... Ja nešťastný človek! Kto ma vyslobodí z tohto tela smrti? (Rim 7,14-25).

Takto Pavol veľmi úprimne hovorí o svojich vnútorných zápasoch a my musíme tiež priznať, že tu je nám Pavol veľmi blízky, lebo aj my s ním môžeme konštatovať to isté, čo on. Čítajme však ďalej:

Teraz teda už niet odsúdenia pre tých, čo sú v Kristovi Ježišovi; veď zákon Ducha, ktorý dáva život v Kristovi Ježišovi, oslobodil ťa od zákona hriechu a smrti. Čo bolo nemožné zákonu pre slabosť ľudskej prirodzenosti, to uskutočnil Boh, keď pre hriech poslal svojho Syna v tele podobnom hriešnemu a v tele odsúdil hriech... Tí, čo žijú podľa tela, zmýšľajú telesne, ale tí, čo žijú podľa Ducha, zmýšľajú duchovne... Lenže vy nežijete telesne, ale duchovne, ak vo vás prebýva Boží Duch... Lebo ste nedostali ducha otroctva, aby ste sa museli zasa báť, ale dostali ste Ducha adoptívneho synovstva, v ktorom voláme: Abba! Otče!... Veď stvorenie túžobne očakáva, že sa zjavia Boží synovia... (Rim 8,1-19).

Uvedené sú tu len niektoré myšlienky z podrobnejšieho riešenia Pavlovho problému zápasu dobra a zla v jeho vnútri. V obidvoch citovaných kapitolách vidno, ako Pavol intenzívne a dynamicky rieši otázku svojho duchovného života: najskôr konštatuje vnútorný rozpor, potom hovorí o Božom záchrannom čine, ktorým je vykúpenie, potom pokračuje pasážou o zmýšľaní podľa Ducha a umŕtvovaní skutkov tela, ďalej o adoptívnom synovstve až po túžobné očakávanie Božích synov celým stvorenstvom. A celkom nakoniec uvádza veľkolepý hymnus na lásku (Rim 8,35.38-39):

Kto nás odlúči od Kristovej lásky? Azda súženie alebo úzkosť, alebo prenasledovanie, hlad, alebo nahota, nebezpečenstvo, alebo meč? ... A som si istý, že ani smrť, ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá, ani prítomnosť, ani budúcnosť, ani mocnosť, ani výška, ani hĺbka, ani nijaké iné stvorenie nás nebude môcť odlúčiť od Božej lásky, ktorá je v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi.

Teda vidíme tu celkom jasne, že to, čo obdivujeme na Pavlovi, je záležitosť každodenného namáhania a neustáleho zápasu. Takýmto spôsobom dosahuje Pavol vnútornú slobodu a učí nás, ako ho máme nasledovať. Takto sa poznatky, s ktorými sme sa počas slávenia mimoriadneho roka svätopavlovského jubilea stretli, môžu stať dôležitým obohatením nášho života.

Zhrnutie

Táto úvaha o aktualizácii Pavlovho posolstva sa opiera o niekoľko okruhov. Prvý okruh je faktografický, vychádza zo životopisu sv. Pavla. Druhý reflektuje jeho misijné cesty. Tretím podnetom pre uvažovanie je výnimočná udalosť Pavlovho osvietenia pred Damaskom. Samotná Pavlova teológia živí rovnako spirituálnu aktualizáciu. Posledným podnetom úvahy je Pavlova sloboda.

Summary

This reflection on the actualization of Paul's message is concerned with several areas. The first, factographic area deals with Paul's biography. The second area reflects his missionary ways. The third incentive to the present reflection is based on the extraordinary event of Paul's illumination on the way to Damascus. Paul's own theology equally nourishes the spiritual actualization. The last impetus to this reflection is Paul's freedom.

Anton Tyrol
KBD Svit

Contents

Blažej ŠTRBA

Preface	1-3
---------------	-----

Treaties

Daniel SLIVKA

Biblical hermeneutics	4-20
-----------------------------	------

János KARAFFA

Judgement and Suffering of the Prophet Jeremiah and Their Relation to the Songs of the <i>Ebed Yahweh</i>	21-31
---	-------

Peter ŠOLTÉS

The Process of Relecture in the Gospel of John	32-50
--	-------

Notes

Milan SOVA

The Mighty Pharaoh's Hand (Exod 3:19)	51-54
---	-------

Reflections

Frédéric MANNS OFM

Inexhaustible Richness of the Word of God	55-72
---	-------

Anton TYROL

Spiritual Actualization of Paul's Message	73-82
---	-------

Abstracts and Reviews	83-91
------------------------------------	-------

Communications and References	92-104
--	--------

Obsah

Blážej ŠTRBA

Predslov 1-3

Štúdie

Daniel SLIVKA

Biblická hermeneutika 4-20

János KARAFFA

Súd a utrpenie proroka Jeremiáša a ich vzťah k piesňam *ebed yhwh* .21-31

Peter ŠOLTÉS

Proces „relektúry“ v Jánovom evanjeliu 32-50

Poznámky

Milan SOVA

Mocná ruka faraóna (Ex 3,19) 51-54

Reflexie

Frédéric MANNS OFM

Nevyčerpatel'né bohatstvo Božieho slova. Úvaha o zmysle Biskupskej synody v roku 2008 55-72

Anton TYROL

Spirituálna aktualizácia Pavlovho posolstva 73-82

Abstrakty a recenzie 83-91

Oznamy 92-104